

A 2572

1903/584

K.E. SOOT.
MALESTUSED
JA
LOOTUSED.

M. Pulits.

K. Soost trükk, Järgewis.

Mälestused ja lootused.

Mälestused ja lootused.

Mälestused ja lootused.

R. G. Sööt'i uued luuletused.

Jurjewis (Cartus).

Oma trükitoja trüff ja kirjastus.
1903.

Дозволено Цензурою. — Юрьевъ, 3 декабря 1902 г.

ENSUTA Fr. R. Kreutzwaldi nim.
Kirjanäitsemuseumi
RAAMATUKOGU

96733

Mälestus.

Waimu ette õrnalt tõuseb
Kaage aja mälestus —
Lapsepõlwe kallim wara,
Päleus ja igatsus:

Need on lihtsad lood ja laulud,
Ennemuistjed jutud sääl,
Wanaeide lahke nägu,
Tema armas, mahe hää.

Need on — lillerikas wainu,
Mängumuru, karjatee,
Kaage õnn, mis läbi udu
Wirwendab weel hingesse. —

Nastad läewad, ja mu elu
Ühes kaob nendega,
Aga lapsepõlwe wara —
Suule — ei wõi kaduda.

Ilka kostab kaugelst lugu,
Pauk nii waike sumaja . . .
Ja ma õnne unenäos
Pean teda kordama.

Surnuaial.

Rohuladmül waitne sahin,
Lilledied liiguwad,
Etiguwad ja liginewad,
Nagu elakfiwad nad.

Rohuladmül waitne sahin,
Waitked sõnad kuulduwad,
Nagu ennemuistne lugu,
Regewärsid ilufad. . .

See on meie kuld ja hõbe,
Minewiku mälestus,
Meie rõõm ja meie mure,
Meie arm ja igatsus.

Kessee märgib selle üles,
Kessee paneb paberi?
Kessee suudab seletada
Lillesõnu täiesti? . . .

Kuld.

Imeline muinaslugu
Heljub sala üle maa:
Mulla sees on palju wara,
Palju kulda peidusja.

Juhan uskus, et sääl kulda
Tõesti peab olema —
Ja ta kündis wara, hilja,
Kündis suure hoolega.

Nüüd on mõne aasta jooksul
Rikkaks meheks saanud ta:
Ta on kulla wälja kündnud,
Wilja kõrrel kõikumana.

Imeline muinaslugu
Heljub sala üle maa:
Mulla sees on palju wara,
Palju kulda peidusja. . .

S ü g i s.

Läbi ilma sõidab maru —
Sügise surmahüüd :
Läbi ilma lendab kartus,
Wiimne elamise püüd.

Waata, nõmme ääres, kaugel
Waimukujud ferkiwad —
Nagu eided hallis riides,
Nagu neiud, leinajad.

Waata, kuidas lehwitades
Õhu sisse tõusewad
Üle kõrge kuusemetja
Wastu õhtut ämarat.

Kuula, kuula — — akna taga
Koputawad waimu käed,
Läbi külma toa ruumi
Seljunewad surma wäed.

Wäljas mühab, wäljas murrab,
Wäljas nutt ja kaebehääl :
Villed, linnud, hõistekähäled
Veidnud ühe haura sääl.

Aga läbi toa ruumi
Seljunewad surma wäed.
Kuula, kuidas akna taga
Koputawad waimu käed.

Sügisemõtted.

Gustav Falke järelc.

Kaugelt, kaugelt kuulen laulu —
Kes küll laulab süäl?
Kõstas nagu surmalugu,
Kaebeline hää. . .

Oja kaldal koltunud rohi,
Lehed langewad —
Suwist unenägu meelde
Tuletawad nad. . .

Wähe õnne, wähe wilja.
Ojakene, sa
Õdua — aga kaebehääli
Ei wõi tabada.

Kus üks süda heljus õnnes,
Loodus lilledes —
Sinna surmakäsi tasa
Süba ligines.

Ja kus esimene kolle
Langes laenissa,
Süäl sa surma hingedõhku
Süba tundsid ka.

Õdua, jõua läbi oru,
Woola, ojake . . .
Homme wiibid külma küttes,
Uinud unesse.

Nagu uinuw kellaheli.

I.

Nagu uinuw kellaheli,
Hale kaebehääl
Kostis läbi koltund wõsa,
Heljus nõmme pääl.

Wastu rinda surun käe —
Mis on kadund säält?
Misje kostis wiimjel kõlal
Kaugelt nõmme päält? . . .

II.

Soiun mõttes, nagu kuuleks
Metsaladnwl kohinat,
Kuuleks jumijawat kõla,
Kaugel, kaugel heljuwat. . .

Pikkamisi kaob kõla,
Metsakoha kaugele —
Mina kuuln, nagu püüaks
Koguda neid rinnasje. . .

Meie sidemed.

Mis meid soojal wenna-armul
Nagu perekonda wiis,
See ep oli meie k e w a d,
Hõiskehäällest kõlaw hiis;

Oli wara närtjw sumi,
Lõhkur walu rinna sees,
Mis kui tige metsaline
Haawu saadab jurma ees.

Ja me käime naerul, nutul
Käsitäes edasi,
Perekonnaks ühendatud
Kuni hawa ääreni.

Äraskadunud poeg.

Ta tõttas ülbelt kaugele
Ja elas kaua sääl —
Ta leidis auu ja kuulsustgi
Ning rikkust ilma pääl.

Kuid tõstis õnne, rahu ta
Ei leidnud ialgi —
Ja tõttasgi ta otsides,
Kas ilma otsani.

Ta elas kaugele — unustas,
Kus tema kodupind
Ja et kord teda imetand
On Eesti ema rind.

Ta elas kaugele. Wiimati,
Kui pea hilja ju,
Ta tuli koju tagasi —
Nii wäsinud, jõuetu.

Ta jättis sinna oma jõuu
Ja südi mehe töö . . .
Ja kodumaale? . . . Kodule
On pühendatud öö.

Ta tuli, et nüüd kodumaal
Wõiks minna puhkama,
Sest õigust on tal selleks küll —
Ta wäsinud lõpmata.

Dr. Kreutzwaldi haual.

Jüripäeval 1902 a.

Siin puhkab mulla all üks kallim
Ja auusam Eesti mees,
Kes nagu tulelammas kõrbes
Ja täht käis meie ees.

Ei ole kaua aastaid mööda,
Kui siia kanti ta,
Kuid unustuse tarwis küllalt
Saab vähest ajast ka.

Ei ole kaua aastaid mööda —
Kes nõuab teda veel?
Ja tema hauaküngas, ristgi
On langemise teel.

Ei ole piisarat, kes leinaks
Weel teda järele,
Ei heldet kätt, kes juuve jookful
Tooks diisi hauale. . .

Sul küllalt jest, et wagufasti
Müüd wõid ja uinuda,
Sul küllalt jest, et enam tüli
Ei pääse tabama. . .

Nii läheb teiji rahwapoegi
Weel järgi sulle ka —
Ja neilegi saab ainsaks palgaks,
Et wõiwad uinuda.

Aunpalk.

Rüllap tõuseb sinust meile
Naudapääda rahwamees —
Rändad seda sama rada,
Mis su isa rändas ees.

Kus on kehmust, jääb su süda
Mitamas on heldeste;
Wiiksid Gesti maad ja rahwast
Ditswa õnne järjele.

Ja sa haarad mõõga kätte,
Waimu-mõõga waheda —
Algad wihasemat sõda
Pimeduse wõimuga:

„Mees, kus ju walguis kumab
Drjameele udusse!“
Kanged mehed laias kaaris
Tõttawad su järjele!

Ja sa astud wõimsalt üles,
Oled julge rahwamees,
Rändad seda sama rada,
Mis su isa rändas ees.

Nagu isa, nii ka sina
Saad meilt pärja päratu,
Saad niifama üliuhke —
Drjawitsja waniku!

Sa rändad sala rada.

Sa rändad sala rada,
Et hauda kaevada,
Kus meie rahwapoegi
Wõiks matta magama.

Sa walel, kurjal püüdel
Me rahwast kahtlustad,
Et liiga Cesti meelne
Ja ärgas olemat.

Säält otfid sina süüdi,
Kus digust nõueti,
Kus maa ja terve rahwas
On ustaw surmani.

Sa walemeeles ise
Teed kohtu otfufe,
Mis ajalugu waljult
Peab mõistma sinule.

Cest, mida keegi külvab,
Ta lõikab seda ka:
Kas ohakas wõi niisu —
Kõik kasvab muutmata.

Küsimused.

„Sa põlgad oma rahwa ära
Ja oma sugu wihtad ja,
Sa soowid talle sada surma,
Et ise saaksid elada.“

Sa õnnetu! Kas sulle ial
Üks emasiida tufjus ka?
Kas ema armu hellust, mõnu
Sa wõisid ial maitjeda?

Kas seisid sinu kätki korra
Küll inimeste silma all,
Wõi kiikus metsa laanes, rabas
Ja hundi kaitjel walwawal?

Kas tunned, mis on sugurahwas,
Mis kodukolle, ijamaa —
Kuis inimesel täidab hinge
Ja imelise wõimuga?

Kes kostab? . . . Inimline mõistus
Siin annab selge kostuse:
Ei seda kõrget õnne osaks
Õdi saada eladesgi see —

Kes põlgab oma rahva ära
Ja oma sugu vihaga,
Kes soovib talle sada surma,
Et ise mõiks ta elada.

Üksinda.

Ta mõis palju ära mõita,
Wägivald tal tõrjuda —
Temal oli tõõdeks jõuudu,
Mõdistust kavalusega.

Aga seda jõuudu, mõdistust
Wende wastu saatis ta:
Ta läks kurjast meelest kohtu,
Sõpradega sõitlema.

Ja ta mõitis wahest mitmed
Salateedel targaste.
Aga rahwas tegi talle
Ise oma otsuse.

Ja see otsus tema kohta
Oli wali, wandene,
Ja see otsus rõhus tema —
Rõhus maha põrmusse. —

Ja wõis palju ära wõita,
Wägivaldall tõrjuda —
Ja ta tõrjus naabrid, sõbrad
Endast kerge waewaga.

Ja jäi nagu kadak üksi
Vagedikul kaswama —
Ja ta tunneb, kuida maru
Külmalt ulub üle maa. .)

Saks wastast.

Rahklus, lootus minu rinnas,
Minu südames on tööl —
Ei nad anna mulle rahu
Päewa jooksul ega ööl.

Ei ma tea, kummas jõuab
Roju uhke wõitjana ;
Seda tean, et nad haawu
Mulle lõõwad armuta.

Ja kui eludhtu wiinul
Süda langeb ühele,
Siis on lootus — wast ka rahklus —
Wõidusaagist werine.

Soju!

Rõneldakse meie koidust,
Meie õnnest ilusast,
Meie walgusest ja wõidust,
Läinud ajast pimedast.

Ei ma tunne seda koitu,
Õnne aega ilusat,
Ei ma tunne — rändan ainult
Kurba rada tumedat.

Ei ma tunne walgust, wõitu,
Ainult seda tean ma:
Kaugel, kaugel metsa taga
Kodu peab olema.

Ja ma rändan walgusetä,
Lootusetä edasi —
Wahest jõuan enne õhtut
Kodu-äue ometi. . .

Aimatus.

Mina aiman, kodupinnal
Midagi on kadumas,
Mis mu hinge sadatuhat
Sidemega ühendas.

Mina aiman, kuid ei suuda
Päästjaks olla ometi.
Mis ma aiman, lähed täide —
Ja ma kaon isegi. . .

Ainult laulud hinge põhjast
Berewärwil tõusewad,
Nagu wiimsed hauaroosid,
Walust nõrgend pisarad.

Waiksed tuulest kantud laulud.

Heinrich Leinholdi järel.

Waiksed, tuulest kantud laulud,
Viirva sisse langete —
Lehed raagus pärna ladwast —
Mis ei ial õilmitse.

Koltund, tuulest kantud lehed,
Surmakäsku annate. . .
Sängitage enne-aegu
Wäfind lootus hauasse!

Kütkes.

Wõiksin wabaks furd ma saada,
Küttes maha puistada!
Wõiksin linnu kombel sõuda
Üle fauge metsa, maa!

Wabat õhku, walgust, soojust
Zkawale hingele!
Wõiksin tuule tiivul tõusta
Üles koidukullasse!

Wabaks? Kuis see sünnib kofku,
Waene hing, su eluga?!
Siin on mullapind, su kodu —
Mulla külge neetud ja!

Julgust!

Koltund lehed kaeladwast
Alla langewad,
Höbekarwa juukse krooniks
Imeilusjad.

Koltund lehed kaeladwast
Alla langewad:
Suigelaulu — surmalugu
Rujutawad nad.

Aga julgust, wõtlew süda,
Ära kaota,
Suigi sügis lehe-ilu
Sundis närtfima.

Julgust, jõudu eluteele!
Julgust! Eda! —
Ja kui suure hulga lootus
Rusuks langeksgi.

Minewiku merde maeti.

Minewiku merde maeti
Palju püüdeid magama,
Maeti unistused, joowid,
Meie ettevõtted ka.

Wahest südidusgi nõrkes
Ühes nende kõitiga,
Aga lootus, püha lootus,
See jäi rinda elama.

Sa ütled.

Sa ütled, julge päralt olla wõit
Kõik julge päralt isamaa —
Ja ometi just ara waimule
On kõige rohkem tarwis ta.

Ei wiimsed!

Ei wiimsed wiletšused,
Mis mööda saatsime —
Neid tõuseb nägemata
Dõwarjust ülesse. . .

Ei wiimne ülekojus,
Mis tabas mõnda mees;
Ei olnud wiimne ohwer,
Kes langes tõe eest.

Küll õitseb ülekojus,
Ja langeb mehigi,
Küll sõtkutakse auusust
Weel maha põrmuni. . .

Kuid nende haual lehwib
Ja elab lootus weel —
Mu ainukene saatja
Siin ämaruše teel.

Weel pole kadund kõik.

Weel elab Gesti mehi,
Kel armas isamaa,
Kel jätkub julgust, jõudu,
Weel kurja tõrjuda.

Weel elab Gesti mehi,
Kel meel ei murdunud,
Kel ahne omakasu
Ei siidant sidunud.

Weel kaswab Gesti jalus
Meil tammi tugewaid,
Mis mühisewast marust
Wast jõudu juurde said.

Weel Gesti aasa ilu
Ei ole närtšitud,
Ei Gesti au ja woorus
Weel maha sõtkutud.

Ja kui veel üleüldse
Ihm hädust ülendab,
Ja armastus ning aujus
Weel kirjast mõitu saab:

Eiis minu sugurahwas
Ei kao ometi —
Ta kange kotka kaitjel
Weel elab edasi.

Ei nad ole wiimsed!

Ei nad ole wiimsed mehed
Meie isamaal,
Kellel südidust ja julgust
Jätkub õigel aal.

Küll ep sellest külwist tõuseb
Wõsu ülesse,
Kelle lipul aujus, truudus
Tehwib julgeste.

Ja kui tulew põlw fõrd toetab
Wanemate tööd,
Eiis ep jäädaw sammas ehil
Nende haura ööd.

Nad ütlevad . . .

Nad ütlevad, ja kaod ära
Kui uinu laenefe,
Su elu asjata, ei kanna
Sind mingi sibile.

Nad ütlevad, ja oled väike,
Sul puudub elujõud,
Sul isetundmusest ja püüdest
Ning haridusest põud.

Nad ütlevad veel palju, palju
Su kohta, isamaa;
Kuid tühjad waenusõnad rahvast
Ei suuda surmata.

Weel elab Gestic usku, lootust
Ja õigust, vabadust,
Weel auusaks ettevõtteks julgust
Ja eluks armastust.

Ja kui need toed ja talad pole
Weel lõõnud kõrkima,
Eas' karjuda siis rongakari —
Ei see meid hirmuta.

Ja kuigi pääle töö ja waeva
Kord hauda langeme —
Ei meie elu ilmakäigus
Siis olnud tühine.

Mis aitab!

. . . . Ja ometi, ja ometi
Et suuda wõtta ja
Mu käest kõike korraga,
Mis asub rinnasja.

Mis aitab, kui sa kuulutad,
Et kadumas mu keel,
Et ifetundmus langemas
Ja wapper mehemeel!?

See rahwas, kes on tuuledest
Ja tormist läbi käind,
On mõnda laadi waenlaseid
Ju elukäigul näind.

Küll tuttav talle seegi on,
Et säälgil wastaseid,
Kus rahwakasu lipu all
Meil püütaks südameid.

Küll tuttav talle seegi on,
Et mõni Gesti mees
Meil lehmib tuulelipuna
Ja sõidab wõõras rees.

Las' sõita! Jumal temaga!
Ma seisn kindlasti
Mu wanemate pühal maal —
Mind, Isfand, aita nii!

Seft liiga palju mälestust
Ja armu lõpmata
Mind seob selle pinnale
Tõest inewõimuga.

Mis aitab, kui sa kuulutad,
Et kadumas mu keel,
Et ifetundmus langemas
Ja wapper mehemeel!?

Ahele suguwennale.

Sa astu ees ja näita rada,
Ma lähen järele,
Seft Sinu tee ja Sinu rada
Wiib auusa sihile.

Ja kuigi lähed läbi kõrbe
Ning kuristiku tee :
Sa astu ees ja näita rada —
Ma lähen järele!

Ja kuigi kõrbes mõni murdja
Meid hiilab järgeste :
Sa astu ees ja näita rada —
Ma lähen järele! —

Mu elust palju, palju aastaid
On läinud kaduma,
Mil rändasün ma metsalaanes
Ja käisin sihita.

Ju oli jõud mul kahanemas
Ja lootus langemas,
Kui määratunal palawusel
Päew kõrgel kõrvetas . . .

Weel oli aeg, ma leidsin wenna,
Ja sõbra tõsise . . .
Sa astu ees ja näita rada —
Ma lähen järele.

Põhjused.

Küll nad nõuavad mu käest
Üksipõnu järgesti,
Mis mind selle mehe külge
Seob ometi küll nii.

Mis mind seob, kulla sõbrad,
See on auusus, õige meel —
Nemad tõstavad ta mulle
Paleuseks eluteel.

Ja kui leiukse veel wendi
Meie Gesti pinna pääl,
Kellel armas kodu, rahwas,
Gesti emateele hää —

Eiis on tema nende seas
Wahest esimene ka — —
Ei ma wõi — ma pean teda
Paleuseks pidama!

Asjata katse.

Sadatuhat pidemega
Sinu küllest, ijamaa,
Hoian kinni nagu tafjas
Glamiise soowiga.

Tahaks hoolimata jellest
Aga siisgi waenlane
Pahal püüdel farmi käega
Pahutada wägise —

Eiis tal lehed katkaks kätte,
Auna juured mulda jääks,
Aus nad uue elujõuiga
Jälle wõsunema läeks.

Mis mulle meeldib.

Meelitagu teisi mehi
Wõõras rada wõimuga —
Mulle meeldib minu mõrõja —
Armas, kallis kodumaa.

Waata, kuis ta kulmu ehil
Õitsew rufilille pärg;
Pärjas särab pärli-ehe —
Homnikune kastemärg.

Ja kui talwewaljus sumib
Pärga ära panema,
Siis ta katab enda kauni
Hermelini mantliga.

Hõiskab aga koidutõusul
Õõpik lahke lauluga,
On meil uhke pulmapidu
Üle terve Gestimaa.

Meelitagu teisi mehi
Wõõras rada wõimuga,
Mulle meeldib minu mõrõja —
Armas, kallis kodumaa.

Sa ise enda päästjaks.

Buuride sõja ajal 1900.

I.

Ja olgugi, et kaebab
Su pärast ilmamaa,
Mis wõid ja raske ajal
Ta käest pärida?

Kes julgeb wägewale
Siin wastu hakata,
Kes wägiwallast päästa
Sind, wäike Buurimaa?

Kas jellest pole küllalt,
Kui kaebab terve ilm?
Kas jellest pole küllalt,
Kui nutab mõni film? . . .

Jah, küllalt . . . kui su pärast
Ei weri woolagi,
On pisar filmalauget
Su märg niisamuti.

Kuid waheks kiita tuleb,
Et nutta, kaebada
Wõid ilma suremata
Ja ilma — kuluta. . .

II.

Su „sõbrad“ silmitsevad
Sind kangelst koduteest —
Ei suuda imestada
Su waprust, mehemeelt.

Kuid abi, sõjakeeldu
Neilt ära oota ja —
Küll sellestgi, kui kaebab
Su pärast ilmamaa.

Sul päästjaks oma oda
Ja oma mõõk ja sau —
Sul päästa oma koda
Ja oma rahvus, au.

Ja kui sul julgus langes
Ja käsi kaotab jõuu,
Siis tõsta silmad üles —
Säält tuleb troost ja nõu.

Ja kuigi riigirajad
Sul lähwad kaduma,
Su rinnus kindlus, truudus —
Need jääwad pidama!

Kui kangelased langesid . . .

Buuride wõitluse tähele pannes, 1900 a.

Terwe rahwas truu ja wahwas
Kuni surmani,
Oma were sisse põrmu
Tema sõtkuti.

Tema pojad kangelased
Wiimse meheni,
Hirmsa wägivalda ohwriks
Saiwad wiimati.

Uga kuigi langes rahwas,
Langes mehemeel —
Tunne, et tal eluks õigust,
Elab, elab weel!

Ja see tundmus tõstab werest
Pää weel ülesse —
Tahab kättemaksul kaitsta
Õigust inimeste.

Lootusele.

Lootus, sinu tiivul särab
Wabaduse loit,
Sinu jälgedele kerkib
Tulewiku koit.

Kui on elutöö ja wõitlus
Wäsitamud mind,
Kui on õnne, rõõmu wastu
Külmaks jäänud rind:

Siis, mu lootus, ära wäsi,
Ära lahku sa —
Sinu toetusel tunnen
Enda tugewa.

Wiibi wiimisel filmapilgul
Minu juures sa:
Sinu rinnal — on mul kerge
Ilmast lahkuda!

Sest su tiivul särab uhke
Wabaduse loit,
Ja su jälgedele kerkib
Tulewiku koit.

Lahkumisel.

Päike läheb looja. Tamme salus
Hüüab ööpik lahkumise wiit...
Elu üürikene — sumest küllalt!
Ööpikuga tõttaksin ma siit!

Lahkudes ma tahaks päiksefilma
Waadata weel wiimse ihaga,
Kuis ta õgawaisse pilvedesse
Meelitades kutjub uinuma.

Tema wajub, nagu Golgatale
Sätendawat surma surema...
Wõiks ma eha kaduwatel kiirtel
Uuelaulus ilmast lahkuda!

Miljonär.

Mina olen sajakordne,
Tuhatkordne miljonär —
Säälpool päikest, jäälpool tähti
On mu waranduse äär.

Waata üles taewa poole:
Kõik see hiilgaw hõbe, kuld,
Mis jääs säterdab ja särab,
Alla saadab oma tuld —

See on minu wara, rikkus,
Minu kõige külluga:
Ma mõin wabal ilul teda
Laulus panna hehkima.

Suve-öö.

Udelheid Etieri järelt.

Kas oled näinud waimusilda
Sa tähte säral ilusal,
Mis suwe-öödel õitswat ilma
Ja taewast seob heljuwal?

Sääs tõuswad küsimused üles
Ring tuhat soowi hingedest,
Ja määratuma aja mõtted
Neil' wastust saatwad ülewest.

Täht tunneb ennast tähe ligi,
Kus walgus kiirgab nende eel,
Ja see, kes mõistab kuulutada,
Käib ilmasaladuste teel.

Hallik.

Me kaasiku ääres on mägi,
Ja mäe rinnaku all
Sääl nirišeb hallik nii selge
Ja puhas, kui helkiw kristall.

Kui waikinud loodus, siis kerkib
Me kaasiku ladwuse kuu
Ja wahib, kui tahaks ta näha,
Kas udus wast weel mõni puu.

Ja halliku wesi see särab,
Kui kannaks ta elawat tuld —
Sääl sätendab laenes kui hõbe
Ja kumab kui wirwendaw kuld.

Kes ta oli?

„Ei mul ole asukohta, kodu,
„Mingit lootust, rõõmu ilma sees —
„Seltšiliseks ainult nälg, mis werejaniš
„Gambad heidab wihajelt mu lihaseš.
„Palun külje-aset üheks ööks,
„Ruumi nõnda palju, nagu koerale
„Antakse, kui õues mäsšab maru.“

„„Asjata ja küšid külje-aset,
„„Ruumi ilma-aegu igatsed:
„„Tööka mehele on töökas talu,
„„Hulkujale hundile on metsalaan.““

Ja ta läks. Ja sügijene marutiul
Sirutas ta wastu läbi öö ja wihma
Külmad, karmid, küüsilised käed.

Karja Muri haukus. Pere nõudis unerahu.
Karja Muri haukus, hundas,
Kaapis aia-laide alla haua,
Nagu oleks keegi teda käsšimas,
Keegi nägemata, ilma ihuta.

Hommikul kui tõusis taewapäike,
Paistis jellele, kes pääle auusa töö
Rahulikult wõinud puhata;
Paistis jellele, kes käsa peitis,
Käsa süütaft wereft tilkuwaid;
Paistis helkides kui hõbehilgel
Selge Emajõe laenisse . . .
Vaenisse, mis surmud mehe heitnud
Oma liiwalise kaldale.

Ei tal olnud laenetesgi ruumi,
Külje-ajet ainukeseks ööks.

Aga päike paistis hellal helgil
Tema kahwatanud palgele,
Millest luges: Ei mul ole asukohta, kodu,
Mingit lootust, rõõmu ilma fees.

Haud.

Ulfsefi Koltsovi laul.

Kelle haud on see,
Üksik waitne haud?
Wärskel kalmu kiinkal
Seijab raagus rist;
Ümber ringi kauge,
Päe rohulaan. . .
Kes siin jättis elu,
Veidis ranna siin?
On siin salawiha
Öösel pimedal
Kuriteo teind?
On ta meelemäsjus
Rõõmsalt tukswa were
Ära walanud?
Wõi on neiu noori,
Piidult tulija
Oma kallikest,
Kesje noorelt närtsis,
Nutnud walusalt?
On ta tema matnud
Waba taewa alla,
Vaane lahukse
Vilkefeste hõlma?

Tuule maru mäsjab,
Hulub hana pääl,
Kuiwand rohu kõrvi
Puhub mööda laant
Hauast mööda ta...
Äratada tahab
Hauas uimjat:
Aga ei ta ial
Seda lagendikku,
Seda hauarinda
Suuda äratada!

Laksti Tõnis.

„Menemaale — Siberisje!
Sääl on metsa, maad!
Sääl sa iseenda isand —
Sääl weel rikkaks jaad!“

Nõnda kuulus Tartu piiril
Hüüdu hiljuti:
Hulgal mõisa, talumehed
Väksid — Siberi.

Laksti Tõnis — ehk küll wana —
Ühes rändas ka —
Tema pääsgi tärtas mõte
Õnne otsida.

Ta müüis ära põllusaagi,
Kraami wiimase —
Ja siis sõitis raudtee kaudu
Ära kaugele.

Aga paraku, ei kaugel
Ei olnud nii,
Nagu talle kodupinnal
Ette kiideti.

Külmad, ikaldus ja töö
Seltfilijeks jääd,
Kus ta lootis õime leida
Iga sammu pääl.

Ja kui viimaks seegi kopit
Oli kulumud,
Mis tal koduühest tules
Ühes võetud:

Siis ta seisis meeleheitel
Ihna abita —
Ja ta rinnast tõusis hülle:
Oleks kodus ma!

Koju!

Oh kui raske oli surra,
Valus uinuda
Sääl, kus kaeladawa kohn
Wõdra wiifiga.

Koju! hüüdis tema süda,
Koju! ihkas meel —
Koju wiimsel hinge tõmbel
Oleks läind ta weel.

Tundis, nagu ühenduses
Taewas koduga
Ja et kodu pühjal pinnal
Ondsam uinuda.

Niitja.

Hugo Saluse järel.

Wikat sahab läbi wilja ;
Niitjad laulavad,
Üle nurme wõdras niitja
Näikse tulewat.

„Otsid tööd? Sa astu siia
Meie reasse!
Tööd on küllalt — wilja wäli
Mitte lõpule!“

Pöörab pilgu päewatanud
Meeeste nägudelt
Ja siis lausub wõdras niitja
Meile tõsiselt:

„Noored mehed! Teisel puhul
Tulen siia ma.
Siin on wili liiga haljas
Mulle koguda!“

Ingel.

Silmapiilguks wäsimusest
Seitsin puhkama —
Päewatöö ja hool ja mure
Rõhus raskesti.

Parajasti, kui mu filmad
Kinni wajasid,
Lundsin kuida puuriw waade
Õikas palgesse.

Wärin käis mul üle ihu,
Ja ma ärkasin —
Nägin . . . must ja luine ingel
Toast põgenes.

Ta oli noor.

Ta oli noor, kuid näol
Ju nähti jälgesi,
Kuis elusaatus annud
Tal tunda mõndagi.

Ja uurivalt ta vaatas
Mu silma murega,
Kui oleks seda sama
Säält tahtnud otsida.

Ja uurivalt ta vaatas
Mu silma murega,
Kui o m a kurbtuft, valu
Säält oleks leidnud ta...

Dotel.

Kuumal igatsusel ootas neiu,
Armu ihkel põles tema rind:
Oh kus jääd nii kauaks, minu kallis?
Millal, millal tuled tooma mind?

Päevad, nädalad ja kuudgi läksid,
Ikka, ikka õhtas neiu rind:
Oh kus jääd nii kauaks, minu kallis?
Millal, millal tuled tooma mind?

Wiimaks, kui ju juveilu mööda,
Ja kui lumelina kattis maa,
Tuli ta kui sügisene maru,
Tuli tuhiseja tuulena.

Oh kuis hõiskas neiukene õnnel!
Kuidas õogas tema väsinud rind:
Müüd ta tulnud, igatsetud kallis,
Müüd ta tulnud ära viima mind!

Uga peiu, nagu mühaw maru,
Nagu tuuli kalk ja armuta —
Pausus: Jumalaga jätma tulid,
Pähen wõdraid ilma vaatama...

Kewadele wastu.

Emakene, aia aken

Wastu päiksepaistet ja —

Dooming walges die-ehetes

Tahab aknalt kõnelda.

Aiula, ema, toomelehtes

Maahedasti sahiseb,

Sahiseb kui ütleks mulle:

Kewade nüüd ligineb!

Ja jääd kõrgel päiksepaistel

Walged pilved heljuwad —

Kaugelt lõunast meie maale

Kewadet nad kannawad.

Kewad tuleb nagu peiu,

Tuleb kojilajena...

Hella emakene, luba,

Et wõiks talle minna ma.

Pilwe pääl on uhked hooned,
Aknad kullast särawad,
Pihwel õnn ja arm mind ootab,
Mõrsja ehted ilusad...

*

Kewad jõuab õrnas õhus

Dotawale aasale...

Schwib kahwatamud palgel,

Heljub wäfind hingesse.

Villeke jaab teise jume,

Silm lööb korraks särama...

Särab — kustub... Wabaks jaanud

Pind lääb üles lauluga.

28

Kui ta wiul nuttis, naeris.

Wiul nuttis, wiul naeris
Tema käte all —
Ja mu süda tundis kõike,
Seda wärinal.

Süda tundis, nagu oleks
Ühenduses ta
Olnud selle heliseja
Melja keelega.

Tuhat häält ja tuhat hüüdu
Ühe joonega —
Kinnas tuhatfordse ilu
Pani liikuma.

Hääled hõiskasid, kui oleks
Pilwist läbi läind,
Ja siis kaebed, nagu oleks
All maailma käind.

Ja mu süda rändas ühes,
Ühes hüüdis ta;
Wiul aga süisgi wiisa
Seda uskuma:

Uued hääled ilmufinwad
Südamele siis,
Paludes ja häälitsedes
Seljus mahe wiis.

Õrnad helid jutustasid
Ammu läinud aast;
Imeliseft unenäost,
Kaugeft õnnemaast. . .

Viimne klaas.

1901.

Ja kui mürdsivad nad ära
Viinal viimse võimuse,
Siis ma võimse kihvti klaasi
Beel kord tõstsin ülesse.

Ja ma jellel viimsel viinal
Lasin waenlast elada,
Tõotasin unustada
Kõik, mis paha teinud ta.

„Kõige parem inimene.“

„Kõige parem inimene
Minu meelest postimees —
Tema tulekut ma ootan,
Kannan ikka südamis.“

Tean, usun, et Su meelest
Kõige parem postimees,
Et ta tulekut Sa ootad,
Kannad teda südamis.

„Postimees on päris ingel
Oma postitaskuga.“ —
Tõsi, tõsi — ta Su ingel
On ka ilma taskuta.

Küll ep mõnelegi meeldib
Noor ja ilus postimees —
Teda ootab pikil filmil
Jga neiu küla sees.

Wabandus.

Rahwas ütleb, meie Zuku
Wiina sisse uppuda.
Rahwas ütleb, rahwas näeb!
Ime, miks ei näe ma?!

Ei ma salga, Zuku wõtab,
Wõtab õlut, wiina ka;
Aga ega's jellepärast
Halba weel wõi arvata.

Ei ma salga, Zuku läheb
Korrale kõrtji läweni,
Päheb kõrtji, istub kõrtjis
Wahel ööd ja päewadgi.

Aga ega's jellepärast
Zuku joodik ole weel.
Seda tuleb igal ühel
Ette pikat eluteel.

Ja kui wahel ilma tööta
Zukul kaob nädalgi,
Kulla wemmas, siis ju olla
Wõib weel teisi põhjusi!

Meie Zuku — usu seda —
Wiimisel ajal põdeja:
Tal on luu ja liha haige —
Ime siis, et sängis ta?!

Meie Leenikene tantšib.

Meie Leenikene tantšib,
Tantšib tundega,
Tantšib ööd ja tantšib päewad
Wäsimufeta.

Tantši, tantši, Leenikene,
Tantši, mis sa wõid!
Tantšisid sa kingad läbi,
Kaunimad weel tõid.

Simu isa kõige rikkam
Terwe walla seest:
Tal on raha, sul on aega —
Tantšid mitme eest.

Üksi waesed neiud jääwad
Kodukoldele:
Kudumine, ketramine
Meile kohane!

Liivahannus ja Naljahammas.

Vinnetel.

„Naljahammas, tere, tere!
Täna ford on sinu käes!
Sina mitu wingerpusši
Mängisid mull' nalja wäes.

Sina, kulla sõber, wõistled,
Nagu märkan, minuga —
Wahel otse sirbi teralt
Riisud hinged naljaga.

Riisud hinged, sest et nemad
Endid terweks naerawad,
Nii et aasta kümne jookšul
Mind ei enam tunne nad.“

Naljahammas öerus käsi,
Kõhis ja siis ütles ta:
„Armas Hamus, aga mõni
Naerab ennast surmuks ka. . .

Mis mu enesesje puutus,
Siis ma tõttaks röödmuga,
Surmawürst, su käe kõrwal
Jgawesti puhkama.

Seft mull' elus õnnepäike
Pole paistnud ialgi —
„Tõesti nõnda?“ küsis Hannus,
Soovis kuulda mõndagi.

„Wäga suur on sinu lahtus,
Naljahammas tähendas
Ja siis ladus nalja ette,
Mis ta ial mälestas.

Surm see kuulas, pidas kõhtu,
Maeris, kas et sure wõi,
Maeris, kuni koit ju kumas,
Päike uue päewa tõi.

Siis ta kargas pingilt püsti,
Lausus: „Pagan wõtku sind!
Sa jääd siia — teiseks korraks!...
Silja! Rahwas pilkab mind.“

Chakäik.

Igal õhtul kella künne paiku
Laulab ilus naabri neiuke —
Tema hääl nii helisew ja mahe
Lungib iga ühe südame.

Igal õhtul kella künne paiku
Minu armastus läeb ehale —
Astub naabri neiu akna taha,
Surub kõrwa akna ruudule.

Wärisjedes püüab hoolsalt kuulda
Salajõnu neiu laulus ta —
Kuulab kaua, kuulab, nagu tahaks
Laulu hääle sisse sureda.

Ja kui hommikuloidu ajal
Chakäigult tuleb koju ta,
Siis ta, waene mees, on kurb ja wäsinud,
Püüab waadet argsetl warjata.

Ekstaud.

Kurt Mülleri järelse.

Oh mu waene ema, ära nuta,
Kuuled minust halwa sõnune ...
Kõigist haawadest, mis sulle löönud,
Peab olema see wiimane.

Oh mind hulka mõistavad mu sõbrad,
Sõbrad ekfitawal eluteel ...
Minult taks, mu ema ja mu Jumal,
Nemad annavad mull' andeks weel.

Neidudega.

Neidudega jalutasin
Päbi aia ma,
Villemilmad terwitafid
Õrna säraga.

Villed, nagu noored kassid
Piitsid enese
Neiuksesse riieteles,
Nende jalgele.

Neiud aga mahedasti,
Meelitusfega
Palusid, et pean neile
Õisi kinkima.

Minult üks sääl teiste seas
Seisis tõsiselt,
Pööras kahwatanud pilgu
Ära lilledest.

Ei ta nõudnud minult õisi
Minja sõnaga,
Oht küll talle aia täie
Oleks andnud ma.

Metsateel.

Ma kõnnin hilisel õhtul
Weel ükfinda metsateel. . .
Tuul kahiseb puude ladwul
Ja lilled langewad eel.

Ma kõnnin hilisel õhtul
Weel ükfinda metsateel,
Ja kaugele nooruise ra'ale
Weel tagasi mõtleb mu meel.

Ma tundsin üht ilusat neidu
Ja südant, mis puhas kui kuld,
Ja särawaid silmi, ja huuli
Ma tundsin . . . ja rimma sees tuld.

Ja juurt ja sügawat õnne —
Tuld, armastust, tundsin ma! . . .
Ja ilma ja inimesi
Ma tundsin wiimati ka. . .

Ma kõnnin hilisel õhtul
Weel ükfinda metsateel —
Tuul kahiseb puude ladwul
Ja lehed langewad eel. . .

Seltsimees.

Minu lauaserwal seisab
Sulepuhastuse nõu —
Wiiepaari jalgadega
Järelehtud wähhjatõug.

Hommikul, kui kirjutama
Jstun laua juurde ma,
Siis ta wahib mulle otja
Etteheitwa pilguga.

Siis ta wahib, nagu hüüdes:
„Tere, tere, seltsimees!
Sikutame elukoormat —
Sina taga, mina ees!“

Ja mul äkki tuleb meelde,
Et ta kindid minule
Minu armas, kallid neiu,
Truu ja helde neiuke.

Ja ma waidlemata pean
Wähjal' andma diguse:
Eks ma tõesti ühes asjas
Sammu temal' järele!

Ära nõua!

Ja istus minu vastu
Ja waikis. Korraga
Ja soowis, et ma peaks
Tall' uudist rääkima.

— Sa ära nõua, kallis,
Et pean rääkima
Nüüd, kuna terve küla
Ju räägib lõpmata.

Sest külarahwa jutul
On imeosaw leid:
Ja ammu, ammu paari
On pamuid juba meid.

Ja abielu õnne
Ja palju pidusi
On kuulutanud ette
Ja meile hooplasti.

Ja kõige selle juures
Ei lasta puududa
Sä wäikest kodusõda,
Kus wõitjaks ifka ja!

Nüi mulle jääks siis üle
Weel furmast rääkida . . .
Kuid see on wara — kallis,
Mind luba waikida.

Minu õnn.

Siis mu süda õnneleegis,
kui ma laulu loon,
kui ma tunded hingepõhjast
hääledesse foon.

Minu õnn ja diefära,
kõik nad kaovad
Aga siis, kui äripäeva
Mured tulevad.

Tunded nagu hirmund liinud
Ära lendavad ...
Ja ma kaua ootan, kuini
Jälle tulevad.

Sisu.

I. Minewiku unenäod.

Mälestus	5
Surnuaial	6
Kuld	7

II. Siis kui lehed langefiwad.

Sügis	8
Sügisemõtted	10
Nagu uinum kellaheli	12
Meie sõnemed	12
Arakadunud poeg	14
Dr. Kreuzwaldi haual	16
Auupalk	18
Sa rändad sola rada	20
Küsimused	21
Uffinda	23
Kaks wastast	25
Koju	26
Minibus	27
Waißfed tuulest kantud laulud	28
Küttes	29
Sulgust	30

III. Lootus pole kadund kõik.

Minewiku merde maeti	31
Sa ütled	31
Ei wiimsed	32
Weel pole kadund kõik	33
Ei nad ole wiimsed	35
Nad ütlevad	36
Mis aitab	38

Ühele suguvennale	40
Põhjused	42
Ukjata katse	43
Mis mulle meeldib	44
Ea ise enda päästjaks	45
Kui tangelased langevad	47
Lootusele	48
Sahtumisel	49

IV. Millest on kõneles.

Miljonär	50
Sume-dõ	51
Hallik	52
Kes ta oli	53
Haud	55
Raafi Tõnis	57
Koju	59
Mitja	60
Engel	61
Ta oli noor	62
Dotel	63
Kewade wastu	64
Kui ta wiitul nuttis, naeris	66
Wimne klaas	68
„Kõige parem inimene“	69
Wabandus	70
Meie Leenikene tantfio	72
Siwahannus ja Naljahanmas	73

V. Oma õnn ja oma arm.

Chalkäit	75
Estinud	76
Reidubega	77
Metjateel	78
Seltimees	79
Ura nõua	80
Minu õnn	82

Выдано
из Запасных
фондов БАН
СССР

